

El govern presenta la normativa que regula l'obertura de fosses de la Guerra civil i la Postguerra

El nou decret estableix la creació d'un cens de fosses i d'un altre de persones desaparegudes

El conseller primer, Josep Bargalló i el secretari de Coordinació Interdepartamental, Apel·les Carod, presenten avui el decret elaborat pel Govern de la Generalitat que regula totes les actuacions relatives a les fosses de la Guerra Civil i la Postguerra localitzades a Catalunya i a les persones que hi podrien trobar-se enterrades.

El nou decret, que està en període d'informació pública, pretén omplir el buit normatiu que ocupa fins ara l'obertura de fosses per tal de garantir la dignificació de les víctimes i assegurar que no es faci cap ús indegut de les restes, tant òssies com dels béns mobles.

El Govern vol assegurar-se que només es procedeixi a l'obertura d'una fossa quan hi hagi les suficients fonts documentades i/o orals per determinar amb rigor la seva existència, i un cop oberta, estableix els mecanismes per tal de preservar el béns mobles, amb el control de la Direcció General de Patrimoni Cultural, i la destinació final de les restes cadavèriques. La seva dignificació és l'objectiu principal d'aquest decret.

La nova normativa determina tots els requisits que ha d'acomplir una fossa perquè pugui ser excavada, estableix que això s'ha de fer sota la direcció d'un historiador/arqueòleg expert i crea els òrgans responsables de la supervisió, assessorament, consulta i coordinació d'aquestes actuacions.

Així, es crea un Comitè Tècnic de Coordinació, dins de la Comissió Interdepartamental existent, depenent de la Secretaria de Coordinació Interdepartamental que serà el responsable d'emetre l'informe preceptiu i vinculant, que estimi o desestimi la intervenció a una fossa. Després d'aquest dictamen, serà finalment la Direcció General de Patrimoni Cultural la que atorgarà el permís per a iniciar l'excavació arqueològica i a qui es lliuraran les restes arqueològiques trobades a la fossa.

Aquest Comitè estarà presidit pel secretari de Coordinació Interdepartamental, i integrat entre d'altres, per un membre de la Federació de Municipis de Catalunya, de l'Associació Catalana de Municipis, pels representants dels ajuntaments afectats en cada cas, per un vocal en representació de les entitats socials relacionades amb aquesta qüestió, i per tres professionals de reconegut prestigi en el camp de l'arqueologia, l'antropologia forense i la història contemporània.

D'altra banda, el nou decret també estableix la creació del Cens de Fosses de la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya i el Cens de Persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya.

27 de juny de 2004

Proposta de decret, pel qual es regulen les actuacions relatives a fosses de la Guerra Civil i la Postguerra localitzades a Catalunya

Capítol 1 Disposicions generals

Article 1 Objecte

Aquest Decret té per objecte la regulació de les actuacions relatives a les fosses de la Guerra Civil Espanyola i la Postguerra que siguin localitzades a Catalunya i a les persones desaparegudes durant el mateix període que hi podrien trobar-se enterrades.

Article 2 Conceptes

Als efectes del que disposa aquest Decret i les normes que la despleguen, s'entén per:

- a) Fossa: Aquell lloc on hi ha dipositades restes de persones que van ser enterrades durant la Guerra Civil i la Postguerra, de forma col·lectiva o individual, fora o dins dels cementiris comuns, sense la preceptiva identificació de les víctimes ni garantir la individualitat i integritat de llurs restes, la mort de les quals va ser fruit de la mateixa campanya bèl·lica o dels actes de represàlia dels diferents bàndols enfrontats en la Guerra Civil.
- b) Fossa localitzada: Aquella fossa de la qual se'n coneix la seva situació, amb expressió, si s'escau, de les seves coordenades geogràfiques.
- c) Fossa parcialment identificada: Aquella fossa localitzada de la qual se'n coneix, amb raonable certesa, la identitat d'una o més de les persones que s'hi troben enterrades.
- d) Fossa plenament identificada: Aquella fossa localitzada de la qual se'n coneix, amb raonable certesa, la identitat de totes les persones que s'hi troben enterrades.
- e) Fossa de front: Aquella fossa localitzada formada, majoritàriament, per soldats morts en la campanya bèl·lica, sigui en primera línia de batalla o en retirada.
- f) Fossa civil: Aquella fossa localitzada formada, majoritàriament, per persones civils víctimes de represàlies dels diferents bàndols enfrontats en la Guerra Civil.
- g) Fossa d'hospital militar: Aquella fossa identificada, localitzada en una àrea pròxima a un hospital militar durant la Guerra Civil o la Postguerra, formada, majoritàriament, per persones mortes en el mateix hospital.

- h) Fossa massiva: Aquella fossa localitzada, de la qual es coneix, amb raonable certesa, que hi ha dipositades les restes humanes de deu o més persones.
- i) Prospecció en fossa: exploració superficial del terreny, sense remoció d'aquest, per a l'estudi o l'examen de dades, amb la finalitat de localitzar una fossa.
- j) Excavació en fossa: remoció del terreny per a l'extracció o l'exhumació de totes les restes humanes d'una fossa.

Article 3

Actuacions objecte de regulació

1. Les actuacions relatives a fosses de la guerra civil i la postguerra, objecte d'aquest Decret, són les següents:

- a) Estudi i recerca historiogràfica per a l'aclariment dels fets esdevinguts i identificació de les àrees en què es van produir els esdeveniments.
- b) Identificació dels llocs on s'ubiquen les fosses, que poden requerir de la corresponent intervenció de prospecció en fossa.
- c) Dignificació de les fosses localitzades amb l'aixecament d'un monòlit o de qualsevol altre monument commemoratiu, en els llocs esmentats en l'epígraf anterior o, en aquells supòsits en què no sigui possible determinar el lloc exacte, per haver estat modificada l'orografia o haver estat coberta com a conseqüència de construccions, en una àrea pròxima al lloc on els estudis les situïn.
- d) Excavació en fosses de la Guerra Civil i Postguerra, localitzades en el territori de Catalunya, per a la recuperació de totes les restes humanes que s'hi troben dipositades, el restabliment de llur identitat, si fos possible, i posterior inhumació, reinhumació o incineració, en els termes que disposa la normativa vigent
- e) Divulgació dels esdeveniments i llocs que es pretenen rememorar perquè les noves generacions puguin mantenir viva la seva memòria.

2. L'Administració de la Generalitat podrà impulsar l'execució de les actuacions esmentades a l'apartat 1 i altres actuacions específiques que estimi convenient relacionades amb els objectius d'aquest Decret, i promoure la seva realització per part d'altres Administracions Públiques o persones físiques o jurídiques sense ànim de lucre.

Article 4

Legalització de les fosses localitzades fora dels cementiris

1. L'aixecament d'un monòlit o de qualsevol altre monument commemoratiu en el lloc on consti de forma certa que es troba localitzada una fossa, quan aquesta es localitzi fora dels cementiris comuns, podrà tenir, sempre que sigui possible, els mateixos efectes que les inhumacions realitzades fora dels cementiris comuns, de conformitat amb el que preveu la normativa vigent en matèria de policia sanitària mortuòria.

2. En aquests supòsits, l'excavació en fossa, posterior a la seva dignificació, en comportar l'exhumació de les restes cadavèriques que s'hi troben dipositades, requerirà, en tot cas, la corresponent autorització d'exhumació.

Article 5

Naturalesa jurídica de les restes cadavèriques

Atès que les restes cadavèriques dipositades en la fossa, definides per l'article 6 del Reglament de policia sanitària mortuòria, aprovat pel Decret 297/1997, de 25 de novembre, no són coses susceptibles d'apropiació, no podran, en cap cas, ser objecte d'adquisició ni de transacció comercial per cap persona o entitat.

Article 6

Naturalesa jurídica del material moble dipositat en la fossa

El material moble extret d'una fossa té la consideració de restes arqueològiques, atès el seu caràcter històric i que per al seu estudi cal utilitzar metodologia arqueològica, de conformitat amb el que disposa l'article 46.1 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.

Article 7

Excavació en fossa d'interès de la Generalitat

1. Als efectes d'aquest Decret i de la normativa que es dicti per al seu desplegament, té la consideració d'excavació en fossa d'interès de la Generalitat, aquella excavació en fossa que compleixi els requisits següents:

a) Que, de conformitat amb les dades que figuren en el Cens de fosses de la Guerra Civil i la Postguerra localitzades a Catalunya, regulat per l'article 15, es tracti d'una fossa localitzada fora de cementiris o llocs degudament autoritzats, parcialment o plenament identificada, de civils, que no es tracti d'una fossa massiva i que no hi hagi constància de l'oposició expressa de parents presents més propers a les persones les restes de les quals es trobin, amb raonable certesa, dipositades en la fossa.

b) Que no s'hagi realitzat la corresponent actuació de dignificació de la fossa, mitjançant l'aixecament d'un monument commemoratiu, a què es refereix l'article 4.

2. El Comitè Tècnic de Coordinació, regulat al Capítol 2, qualificarà com a excavació en fossa d'interès de la Generalitat, d'acord amb el previst per l'article 13 a), els projectes d'excavació en fossa que siguin sotmesos al seu informe, en els quals concorrin les circumstàncies esmentades a l'apartat anterior.

3. Les persones o entitats promotores de les excavacions en fossa que siguin qualificades com a excavacions d'interès de la Generalitat en el respectiu informe del Comitè de Coordinació, i comptin amb l'informe estimatori del mateix Comitè, a què es refereix l'article 18.4, tindran dret a esmentar i fer ús d'aquesta qualificació en el desenvolupament de les seves activitats relacionades directament

amb l'excavació en fossa, i podran gaudir, si és el cas, del suport preferent de l'Administració de la Generalitat, respecte a altres excavacions en fossa que no obtinguin aquesta qualificació.

Article 8

Aplicació de la normativa registral

La declaració de les defuncions, en aquells supòsits en què resti acreditada la identitat de les restes de les persones dipositades en les fosses, i la seva inscripció en el Registre Civil, si s'escau, s'han d'efectuar d'acord amb el que estableix la normativa vigent en aquesta matèria.

Capítol 2

Organització i gestió

Article 9

Òrgans i instruments administratius

Per tal de fer efectives les funcions d'assessorament, consulta, impuls, coordinació i control de les diverses actuacions que es duguin a terme, a l'empara d'aquest Decret, per a la recuperació de la memòria històrica de les persones víctimes de la Guerra Civil i la Postguerra, i el seu reconeixement institucional i social, es regulen els òrgans i instruments administratius següents:

- a) La Comissió Interdepartamental de Persones Desaparegudes i Fosses Comunes de la Guerra Civil i la Postguerra.
- b) El Comitè Tècnic de Coordinació.
- c) Cens de fosses de la Guerra Civil i la Postguerra localitzades a Catalunya.
- d) Cens de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya.

Article 10

Comissió Interdepartamental

1. La Comissió Interdepartamental de Persones Desaparegudes i Fosses Comunes de la Guerra Civil i la Postguerra, es configura com un òrgan de direcció i coordinació de les actuacions relacionades amb les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya i amb les fosses comunes que es localitzin a Catalunya, adscrit al Departament de la Presidència, mitjançant la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, i té la composició següent:

- a) La persona titular de la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, que n'exercirà la presidència.
- b) Una persona en representació del Departament de Relacions Institucionals i Participació.
- c) Una persona en representació del Departament de Governació i Administracions Públiques.
- d) Una persona en representació del Departament de Cultura.
- e) Una persona en representació del Departament de Salut.
- f) Una persona en representació del Departament de Justícia.
- g) Una persona en representació del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació.

h) El/la cap de l'Assessoria Jurídica del Departament de la Presidència.

Exercirà les funcions pròpies de la Secretaria, un funcionari del Departament de la Presidència, designat per la persona que exerceix la presidència de la Comissió.

2. Les persones que actuen en representació dels diferents departaments de l'Administració de la Generalitat seran nomenades per les persones titulars de les respectives conselleries, d'entre persones amb rang, com a mínim, de subdirector/a, en l'àmbit competencial del respectiu Departament.

3. La Secretaria de Coordinació Interdepartamental, de la qual depèn funcionalment la Comissió Interdepartamental, li dóna suport en l'exercici de les seves funcions.

4. La Comissió Interdepartamental es regeix, quant a la seva organització i funcionament, i sens perjudici del que disposa aquest Decret, per allò que disposa la legislació vigent en matèria d'òrgans col·legiats de l'Administració de la Generalitat.

Article 11

Funcions de la Comissió Interdepartamental

Són funcions de la Comissió Interdepartamental de Persones Desaparegudes i Fosses Comunes de la Guerra Civil i la Postguerra, en l'àmbit material que li és propi:

a) Impulsar mesures destinades a promoure i coordinar les actuacions relatives a l'excavació en fosses i a persones desaparegudes, en col·laboració amb les entitats locals, les Universitats i aquelles altres institucions o entitats sense ànim de lucre que les executin.

b) Coordinar, amb caràcter general, les actuacions, que en relació amb la matèria objecte d'aquest Decret, realitzi l'Administració local, i també coordinar les col·laboracions de les Universitats i de les entitats sense ànim de lucre, en la seva execució.

c) Coordinar les actuacions dels diferents departaments de l'Administració de la Generalitat en la implementació de les mesures a adoptar.

d) Avaluar periòdicament les actuacions realitzades en conjunt per tal de valorar-ne el grau de desenvolupament i els resultats obtinguts. Amb aquesta finalitat, cada any, ha d'encarregar les estadístiques i recerques que consideri necessàries, i n'ha d'emetre el corresponent informe.

e) Proposar les modificacions que consideri oportú introduir en la normativa reguladora d'aquesta matèria.

f) Promoure la realització d'activitats relacionades amb els objectius de la Comissió.

Article 12

Comitè Tècnic de Coordinació

1. El Comitè Tècnic de Coordinació es configura com un òrgan col·legiat de l'Administració de la Generalitat, de participació externa, amb funcions consultives i d'assessorament, en relació amb les actuacions relatives a l'excavació i intervenció preventiva en fosses i persones desaparegudes de la Guerra Civil i la Postguerra que són objecte de regulació per aquest Decret, adscrit al Departament de la Presidència, mitjançant la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, del qual rep els mitjans personals i materials necessaris per a l'exercici de les seves funcions.

2. Aquest Comitè es regeix, amb caràcter supletori, en tot allò no previst per aquest Decret, quant a la seva organització i normes de funcionament, i sens perjudici de les normes que pot aprovar el mateix Comitè per al seu funcionament, per allò que disposa la legislació vigent en matèria d'òrgans col·legiats de l'Administració de la Generalitat.

3. El Comitè Tècnic de Coordinació es compon de 14 vocals, 10 d'ells amb caràcter permanent, i els altres amb caràcter no permanent, tots ells distribuïts de la manera següent:

a) Per l'Administració de la Generalitat, amb caràcter permanent:

- La persona titular de la Secretaria de Coordinació Interdepartamental o la persona que aquesta designi, que exercirà la presidència del Comitè Tècnic.

- Una persona en representació, respectivament, dels mateixos departaments que estan representats en la Comissió Interdepartamental, una de les quals exercirà la vicepresidència del Comitè, per períodes d'un any. La renovació d'aquest càrrec serà rotativa, entre les persones representants dels departaments esmentats, en el mateix ordre que estableix l'article 9.1. En representació del Departament de Justícia, actuarà la persona que exerceix la direcció de l'Institut de Medicina Legal de Catalunya.

b) Per l'Administració local:

- Amb caràcter permanent:

Un representant de la Federació de Municipis de Catalunya.

Un representant de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques de Catalunya.

- Amb caràcter no permanent:

Una persona en representació dels ajuntaments afectats, si el Comitè ha d'informar actuacions relatives a intervencions preventives en fossa i/o actuacions de dignificació de fossa *in situ*. A aquests efectes, s'entén per Ajuntament afectat, l'Ajuntament en el terme municipal del qual s'ubica la fossa, com també aquell, si és el cas, on seran inhumades les restes que no siguin identificades.

c) Un vocal en representació de les entitats privades sense ànim de lucre, que tinguin el domicili i desenvolupin llurs activitats principalment a Catalunya, l'objecte social de les quals estigui relacionat amb la matèria objecte de regulació per aquest Decret, designada per la persona titular del Departament de la Presidència.

d) Tres vocals designats per la persona titular del Departament de la Presidència, entre professionals de reconegut prestigi en el camp de l'arqueologia, l'antropologia forense i la història contemporània, respectivament.

4. Les persones membres del Comitè Tècnic de Coordinació seran nomenades per la persona titular del Departament de la Presidència, a proposta dels respectius òrgans o entitats.

5. En cas de vacant, absència, malaltia, o una altra causa legal, la persona que exerceix la presidència serà substituïda per la persona que exerceix la vicepresidència, i en el seu defecte, pel/per la vocal de més antiguitat i, si dos o més vocals tenen la mateixa antiguitat, pel/per la vocal de més edat.

6. Els membres del Comitè Tècnic de Coordinació que no siguin personal al servei de l'Administració de la Generalitat poden percebre les dietes i els drets d'assistència previstos per la normativa vigent.

Article 13

Funcions del Comitè Tècnic de Coordinació

El Comitè Tècnic de Coordinació té les funcions següents:

a) Emetre l'informe preceptiu i vinculant, estimatori o desestimatori, a què es refereix l'article 18, atenent a la viabilitat tècnica i econòmica del corresponent projecte d'intervenció preventiva en fossa, i a la seva adequació al que disposa aquest Decret, i qualificar, si és el cas, les excavacions en fossa sotmeses al seu informe, com a excavacions d'interès de la Generalitat, de conformitat i amb els efectes que estableix l'article 7.

b) Emetre informe sobre les consultes que li formuli la Comissió.

c) Conèixer el grau d'aplicació de les actuacions previstes en aquest Decret i el desenvolupament d'altres actuacions que hi siguin relacionades.

d) Valorar periòdicament el grau de compliment de la finalitat d'aquest Decret i formular a la Comissió Interdepartamental les observacions i propostes que estimi convenient.

e) Impulsar l'adopció d'actuacions concretes, d'acord amb les directrius de la Comissió, respecte a les actuacions d'estudi i aclariment dels fets, de localització de noves fosses, de dignificació d'aquestes i de divulgació, a què es refereix l'article 3.

Article 14

Funcionament del Comitè

1. El Comitè es reunirà com a mínim dues vegades l'any, i, en tot cas, quan ho sol·licitin un terç dels seus membres o sempre que es notifiqui la realització d'una intervenció d'excavació en fossa.

2. La convocatòria de la sessió del Comitè correspon a la presidència i s'ha de realitzar, en tot cas, amb una antelació mínima de 10 dies hàbils, llevat de cas d'urgència apreciada per la presidència, la qual s'ha de fer constar en la convocatòria.

3. La convocatòria de la sessió, amb l'ordre del dia corresponent, s'ha de notificar als membres del Comitè conjuntament amb tota la documentació necessària per a la deliberació i l'adopció d'acords.

4. Els membres del Comitè han de respectar la confidencialitat de la informació a què tinguin accés com a membres del Comitè.

5. A les sessions del Comitè hi podran assistir professionals experts en les matèries sotmeses a la seva consideració, a criteri del Comitè, amb veu però sense dret a vot.

Article 15

Cens de Fosses de la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya i Cens de persones desaparegudes durant la Guerra Civil o la Postguerra a Catalunya

1. El Cens de les Fosses de la Guerra Civil i la Postguerra localitzades a Catalunya, es configura com un instrument dependent de la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, l'elaboració, la gestió i l'organització del qual correspon a la mateixa Secretaria de Coordinació Interdepartamental.

2. El Cens de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya es configura com un instrument dependent de la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, l'elaboració, la gestió i l'organització del qual correspon a la mateixa Secretaria de Coordinació Interdepartamental.

3. Ambdós Censos, i la intercomunicació de les dades que hi figuren, garantida per la pròpia Comissió, es creen amb les finalitats següents:

- a) Facilitar la identificació de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Postguerra que podrien haver estat enterrades irregularment en el territori de Catalunya.
- b) Incrementar, en cas d'excavació en fossa, l'eficàcia de les actuacions públiques, a què es refereix el Capítol 3.
- c) Disposar d'una informació que sigui útil per a la realització de qualsevol de les actuacions relatives a les excavacions en fosses i a persones desaparegudes de la Guerra Civil i la postguerra, objecte d'aquest Decret.

4. La Secretaria de Coordinació Interdepartamental inclourà, d'ofici, en el Cens de les Fosses de la Guerra Civil i la Postguerra localitzades a Catalunya, tota presumpta fossa de la Guerra Civil o la Postguerra localitzada a Catalunya, sempre que disposi de la documentació o de les recerques historiogràfiques que acreditin, de forma racional, la presumpta existència i localització de la fossa, fent-hi constar, en tot cas, la identificació del lloc, en què s'ubica la presumpta fossa, si es tracta d'una fossa situada dins d'un cementiri o no, i, sempre que sigui possible, les dades següents:

- a) Si es tracta d'una fossa parcialment o plenament identificada, i, en aquest cas, les dades personals identificatives de les persones que, presumptament o amb racional certesa, s'hi troben enterrades.
- b) Les dades personals identificatives dels parents de les persones que, presumptament o amb racional certesa, s'hi troben enterrades, en el supòsit que hagin comunicat la presumpta existència i localització de la fossa a la Comissió o haguessin comunicat a aquesta la desaparició del seu parent als efectes de la seva inclusió en el Cens de persones desaparegudes referit en aquest article. En ambdós supòsits, la inclusió de les seves dades en el Cens, requerirà llur previ consentiment per escrit.
- c) La voluntat manifestada, amb caràcter voluntari i per escrit, pels parents esmentats anteriorment, de recuperar les restes o, altrament, la seva oposició expressada per escrit a l'obertura de la fossa.

- d) Si es tracta d'una fossa massiva, de front, de civils o d'hospital militar.
- e) Si la fossa ha estat objecte de la corresponent actuació de dignificació in situ o en una àrea pròxima a què es refereix l'article 3.1 c) d'aquest Decret.

5. La Secretaria de Coordinació Interdepartamental inclourà, d'ofici, en el Cens de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya, als sols efectes de complir amb les finalitats previstes a l'apartat 3, les dades personals identificatives de tota persona presumptament desapareguda durant la Guerra Civil o la Postguerra a Catalunya, que pogués haver estat enterrada irregularment en una fossa, de què tingui coneixement per haver-li estat comunicada per persones de l'entorn proper a la persona desapareguda. També s'inclourà, si es conegués amb racional certesa, qualsevol informació relativa a les circumstàncies de la seva desaparició que podrien resultar indicatives de la seva mort i del lloc del seu enterrament irregular.

6. La inclusió d'una presumpta fossa o d'una persona desapareguda en els respectius Censos, o de qualsevol dada que aquests poden incorporar, per si mateixa, no dóna fe de l'existència ni de la localització efectiva de la fossa o de les seves característiques, ni de l'efectiva desaparició i dipòsit de les restes de la persona en una de les fosses de la Guerra Civil o la Postguerra localitzada a Catalunya.

7. L'exclusió d'una fossa o de les dades personals identificatives d'una persona desapareguda dels respectius censos, com també de part o de la totalitat de la informació que hi estigués vinculada, es fa, d'ofici, en tenir constància, per qualsevol circumstància, de la inexistència de la fossa o que la persona presumptament desapareguda és viva o que no es troba enterrada en una fossa, o de la inexactitud de la informació esmentada.

8. Les persones que per raó del seu lloc de treball accedeixen a qualsevol de les dades personals que figuren en els dos Censos estan subjectes al deure de guardar-ne secret.

9. La Secretaria de Coordinació Interdepartamental ha d'adoptar les mesures necessàries per tal de garantir la confidencialitat, la seguretat i la integritat de les dades de caràcter personal contingudes en ambdós Censos, així com totes les mesures necessàries destinades a fer efectius els drets de les persones afectades regulats en la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, i en les normes reglamentàries que la desenvolupen.

10. La Secretaria de Coordinació Interdepartamental mantindrà actualitzats els dos censos i donarà publicitat del nombre i característiques bàsiques de les fosses que figuren en el Cens de fosses de la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya, amb exclusió de les dades de caràcter personal, i del nombre de persones desaparegudes que hi figuren en el Cens de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la Postguerra a Catalunya.

Capítol 3

Procediment aplicable a les excavacions en fossa

Article 16

Necessitat de l'autorització de la intervenció preventiva en fossa

1. La realització en l'àmbit territorial de Catalunya d'excavacions en fossa, en tractar-se de projectes d'actuacions la realització dels quals pot afectar restes arqueològiques, requereix, en qualsevol cas, l'autorització prèvia a què es refereix l'article 47 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, per a la realització de la corresponent intervenció preventiva, sens perjudici d'altres autoritzacions exigibles d'acord amb la legislació vigent.

2. La intervenció arqueològica preventiva, subjecta a autorització administrativa prèvia, derivada de l'existència d'un projecte d'excavació en fossa, es durà a terme simultàniament amb la realització del mateix projecte d'excavació en fossa i, per tant, resultarà directament afectada per les especials característiques de l'excavació en fossa, originades per la presència en la fossa de restes cadavèriques conjuntament amb les restes arqueològiques i de la necessitat de garantir la preservació de les restes cadavèriques per a la seva posterior inhumació de conformitat amb la legislació vigent, i es realitzarà de conformitat amb el procediment específic d'intervenció preventiva en fossa, previst en aquest Capítol, a l'empara del que disposa l'article 47.4 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre.

3. Per a l'atorgament de l'autorització a què es refereix l'apartat 1, cal acompanyar la sol·licitud de la documentació que preveu l'article 18, que avaluï la idoneïtat tècnica i científica dels directors i garanteixi la capacitat econòmica dels promotors, en els termes i amb les condicions fixats en aquest Capítol.

Article 17

Sol·licitud de l'autorització administrativa per a la intervenció preventiva en fossa

1. La sol·licitud de l'autorització per a la realització d'una intervenció preventiva en fossa, derivada de l'existència d'un projecte d'excavació en fossa, correspon a la persona o entitat promotora d'aquest projecte i s'ha d'adreçar, amb una antelació mínima de tres mesos a la data prevista per a l'inici dels treballs, a la Secretaria de Coordinació Interdepartamental del Departament de la Presidència, la qual posarà en coneixement de la Comissió Interdepartamental de Persones Desaparegudes i Fosses Comunes de la Guerra Civil i la Postguerra, les sol·licituds rebudes.

2. Les sol·licituds es presentaran a qualsevol dels registres del Departament de la Presidència, o per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 38.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre. Les sol·licituds es presentaran mitjançant impresos normalitzats que es trobaran disponibles en el registre general del Departament de la Presidència.

3. La Secretaria de Coordinació Interdepartamental informarà els ajuntaments afectats, amb caràcter immediat, de les sol·licituds d'autorització de projectes d'intervenció preventiva en fossa rebudes.

Article 18

Procediment d'autorització de la intervenció preventiva en fossa

1. Les persones o entitats promotores corresponents han d'adjuntar a la sol·licitud a què es refereix l'article anterior, la documentació següent:

- a) Un informe en el qual s'han d'indicar les raons, les circumstàncies i l'actuació que motiven la intervenció preventiva.
- b) Una memòria relativa a les persones que, presumptament, hi són enterrades i les circumstàncies presumptes de la seva mort.
- c) Un informe que inclogui la descripció de l'àrea on es realitzarà la intervenció, amb expressió de les seves coordenades geogràfiques i la representació sobre cartografia.
- d) El projecte d'intervenció preventiva en fossa, concretant-ne la durada, l'abast i els objectius, elaborat per una persona que reuneixi els requisits previstos a l'article 19. El projecte ha de contenir el programa detallat de les actuacions a realitzar, des de l'excavació, exposició, extracció i inventari de les restes arqueològiques i cadavèriques que es trobin dipositades a la fossa, fins al lliurament de les restes arqueològiques a la Direcció General de Patrimoni Cultural, i trasllat i tractament, si és el cas, de les restes cadavèriques per restablir la seva identitat, i, en tot cas, les actuacions relatives a llur destinació final. En aquest projecte s'han de fer constar, respecte a les diverses fases d'execució, la metodologia i les tècniques a emprar, els mitjans materials, el temps d'execució i el nombre de persones que hi treballaran, fent-hi constar el concurs, pel que fa al treball en camp, d'un equip d'arqueologia i d'antropologia de camp i d'un grup de recerca en història contemporània i, en el supòsit que el projecte prevegi actuacions d'anàlisi i d'estudi antropològic de les restes cadavèriques, necessàries per restablir la seva identitat, la intervenció d'un antropòleg forense.
- d) El pressupost de la intervenció, amb indicació de les fonts de finançament previstes.
- e) La titulació i les dades personals i professionals de la persona o persones que exerciran la direcció de la intervenció, i l'acceptació per escrit d'aquesta persona o persones, si no són les que figuren com a persona o entitat promotora.
- f) L'autorització de la persona propietària i de la persona titular de qualsevol dret real sobre el terreny que es pugui veure afectat per la intervenció. L'autorització ha d'indicar el termini per al qual es concedeix.
- g) Informe de l'Ajuntament del municipi on s'ubica la fossa.
- h) En cas de fosses ubicades dins de cementiris o en llocs degudament autoritzats, o de fosses que han estat objecte de la corresponent dignificació a què es refereix l'article 4, la corresponent autorització per a l'exhumació de les restes, d'acord amb la normativa vigent en matèria de policia sanitària mortuòria.

2. La Comissió Interdepartamental aprovarà uns protocols d'actuació orientatius relatius a les diferents fases d'execució de les actuacions de les intervencions preventives en fossa, un exemplar dels quals es lliurarà per la Comissió Interdepartamental a aquelles persones que ho sol·licitin i que acreditin un interès legítim en disposar-ne.

Aquests protocols es referiran a les fases d'execució que poden integrar qualsevol intervenció preventiva en fossa, que són les següents:

- a) Protocol per a l'excavació, exposició, extracció, inventari i establiment de la cadena de custòdia de les restes arqueològiques i cadavèriques recuperats de la fossa.
- b) Protocol per al lliurament de les restes arqueològiques a la Direcció General de Patrimoni Cultural, i trasllat i dipòsit provisional de les restes cadavèriques, si és el cas, per al seu tractament, anàlisi i estudi antropològic.
- c) Protocol per a la destinació final de les restes cadavèriques.

3. La Secretaria de Coordinació Interdepartamental sotmetrà a l'informe preceptiu i vinculant del Comitè Tècnic de Coordinació els projectes d'intervenció preventiva en fossa, conjuntament amb tota la documentació prevista a l'apartat 1, el qual s'ha d'emetre en un termini màxim d'un mes.

4. El Comitè Tècnic de Coordinació ha d'examinar tota la documentació presentada amb la sol·licitud d'autorització per a la intervenció preventiva en fossa, i demanar, si escau, els aclariments i la documentació complementària que requereixi, abans d'emetre el seu informe. L'informe del Comitè Tècnic de Coordinació es pronuncia sobre la viabilitat tècnica i econòmica del projecte d'intervenció, com també la seva adequació al que estableix aquest Decret, i als protocols orientatius previstos a l'apartat 2.

5. La Secretaria de Coordinació Interdepartamental donarà trasllat de l'informe del Comitè Tècnic de Coordinació, que incorporarà un pronunciament de concessió o denegació de l'autorització sol·licitada, conjuntament amb la sol·licitud i tota la documentació presentada per la persona o entitat promotora, a la persona titular de la Direcció General de Patrimoni Cultural del Departament de Cultura, la qual resoldrà concedir o denegar l'autorització sol·licitada, en el termini màxim de dos mesos a comptar des de l'endemà de la data d'entrada de la sol·licitud d'autorització en qualsevol dels registres del Departament de la Presidència.

La resolució d'autorització ha d'indicar el termini en què s'ha de realitzar la intervenció i el lloc de dipòsit provisional de les restes arqueològiques extretes de la fossa i serà notificada a la persona sol·licitant per correu certificat o mitjançant qualsevol altre mitjà que garanteixi, de manera fefaent, la data i hora de la seva notificació. La Direcció General de Patrimoni Cultural remetrà a la Secretaria de Coordinació Interdepartamental còpia de les resolucions d'autorització d'intervenció preventiva en fossa que es dictin i dels documents acreditatius de la seva notificació.

6. Les resolucions d'autorització, estimatòries o desestimatòries, de la persona titular de la Direcció General de Patrimoni Cultural, posen fi a la via administrativa, i seran directament impugnables davant la jurisdicció contenciosa administrativa, sens perjudici de la interposició potestativa del corresponent recurs de reposició, la resolució del qual correspondrà al mateix òrgan que va dictar la resolució impugnada.

Article 19

Direcció de la intervenció

Tota intervenció preventiva en fossa s'ha de fer sota la direcció d'una o més persones, que en cap cas poden ser més de tres. Les persones que dirigeixen la intervenció han de reunir els requisits següents:

- a) Tenir la llicenciatura en Història o altres titulacions homologades a aquesta segons la normativa estatal.
- b) Posseir els coneixements i l'experiència en arqueologia suficients per dirigir la intervenció.

Article 20

Obligacions de la persona o entitat responsable de la promoció de la intervenció preventiva en fossa

La persona o entitat responsable de la promoció d'una intervenció preventiva, té les obligacions següents:

- a) Comunicar a l'ajuntament corresponent el dia i l'hora d'inici de la intervenció, amb una antelació suficient perquè aquest ho faci públic, mitjançant la publicació del corresponent edicte, i ho comuniqui a la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, als efectes que aquesta pugui notificar la realització de la intervenció esmentada a aquelles persones que podrien tenir un interès legítim en conèixer-la, pels seus lligams familiars amb alguna de les persones, que, amb raonable certesa, es troben enterrades en la fossa, de conformitat amb el principi general de respecte a la voluntat de la persona morta, pel que fa a quina havia de ser la destinació final del seu cadàver, i, en el seu defecte, al respecte de la voluntat dels seus familiars més propers,
- b) Notificar a la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, qualsevol variació de les condicions de la intervenció.
- c) Notificar a la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, el perllongament, més enllà del termini d'un any, del dipòsit provisional de les restes cadavèriques extretes de la fossa, en el lloc o llocs successius indicats en la documentació adjuntada amb la sol.licitud inicial, prèviament a la seva destinació final i conseqüent inhumació o reinhumació.
- d) La persona o entitat promotora de la intervenció en fossa també té el deure de garantir la inhumació de les restes cadavèriques no identificades o identificades però no lliurades als familiars, d'acord amb la legislació vigent, tot i preservant, en la mesura que sigui possible, la seva integritat i individualitat. En el lloc d'inhumació de les restes es farà constar, amb la corresponent placa identificativa, el lloc d'ubicació de la fossa en què es trobava enterrada la persona víctima de la Guerra Civil o la postguerra, la data i la causa probable de la seva mort, i, si és el cas, el diagnòstic de la seva edat, sexe i talla, encara que sigui de forma aproximativa, o les seves dades personals identificatives.
- e) Assegurar que la direcció de la intervenció compleix les obligacions previstes a l'article següent.
- f) Comunicar a la Secretaria de Coordinació Interdepartamental, amb la màxima immediatesa, la troballa de restes cadavèriques i posar a disposició de la Direcció General de Patrimoni Cultural les restes arqueològiques extretes de la fossa, un cop acabats els treballs de camp, per tal que aquesta els traslladi al lloc de dipòsit provisional, on s'ha de procedir a estudiar-les.
- g) Lliurar les restes cadavèriques recuperades o exhumades d'una fossa, que hagin estat objecte d'identificació positiva fefaent o d'alta probabilitat, al cònjuge, parella estable o parent/a present més proper/a que així ho sol.liciti, conjuntament amb el corresponent informe, en el qual constaran aquells objectes personals trobats en la fossa i el lloc del seu dipòsit provisional, prèvia signatura del corresponent justificant de recepció.

Article 21

Obligacions de la direcció

La persona o les persones que han de dirigir la intervenció corresponent tenen les obligacions següents:

- a) Realitzar la intervenció d'acord amb el projecte notificat i sotmès a l'informe del Comitè Tècnic de Coordinació.
- b) Dirigir personalment l'execució tècnica del projecte d'intervenció i romandre present mentre es duen a terme els treballs de camp.

- c) Comunicar el descobriment de restes cadavèriques o arqueològiques en la intervenció en fossa a la persona o entitat promotora.
- e) Fer un informe sobre els resultats del treball de camp realitzat, que ha d'incloure la descripció dels treballs efectuats, documentació gràfica (planimetria i fotografies), les conclusions preliminars i l'inventari de les restes cadavèriques i de les restes arqueològiques extretes.
- f) Elaborar una memòria, en el termini màxim de dos anys des de l'acabament de la intervenció, que ha de presentar davant la Comissió Interdepartamental, amb el contingut que estableix l'article següent.
- g) Supervisar el tractament adequat de les restes cadavèriques i de les restes arqueològiques que s'extrauen de la fossa, en totes les fases d'execució del projecte d'intervenció.
- h) Portar un llibre diari de la intervenció en el qual es facin constar les dates d'inici i d'acabament del treball de camp, la data o dates del trasllat de les restes cadavèriques i arqueològiques, la data d'inici i d'acabament del estudis antropomètrics i d'anàlisis d'ADN realitzats, si és el cas, per a la identificació de les restes cadavèriques, com també la data de sortida de les restes del laboratori i el corresponent lloc de destinació final, i aquelles incidències més significatives que es produeixin en el transcurs de la intervenció. Aquest llibre diari s'ha de lliurar a la Comissió Interdepartamental juntament amb l'informe que preveu l'epígraf e).

Article 22 Memòria

La memòria sobre els resultats de la intervenció que ha de realitzar la persona o persones que la dirigeixen tindrà el contingut següent:

- a) La situació del lloc de la intervenció, especificant l'entorn geogràfic i geològic, l'accés i les coordenades geogràfiques.
- b) La descripció dels treballs realitzats i la metodologia emprada.
- c) Documentació gràfica (planimetria i fotografies).
- d) Conclusions, degudament argumentades, si és el cas, relatives a la identificació positiva fefaent, negativa fefaent, positiva d'alta probabilitat, positiva de baixa probabilitat o a la no identificació per manca d'evidència o material suficient, de les restes de les persones dipositades en la fossa, fruit del diagnòstic genèric, d'espècie i individual i de la correlació de les dades testimonials aportades pels familiars i/o coneguts abans d'iniciar la intervenció i els resultats de l'estudi antropològic, del diagnòstic de la causa de la mort i de la realització de proves complementàries, com són la superposició del crani amb fotografies i/o estudis d'ADN.
- e) Inventari de les restes arqueològiques trobades i de les restes cadavèriques, amb una descripció de les sigles utilitzades en ambdós supòsits.
- f) Destinació final de les restes cadavèriques dipositades en la fossa intervinguda.

Article 23 Consulta pública de la documentació generada per la intervenció

La còpia de la memòria de la intervenció i els altres materials d'estudi que la direcció de la intervenció lliuri a la Comissió Interdepartamental poden ser consultats pels investigadors que presentin una sol·licitud avalada per una Administració Pública, una Universitat o una entitat privada sense ànim de lucre que tingui per objecte social matèries relacionades amb l'objecte d'aquest Decret.

Disposicions addicionals

1. Quan per qualsevol circumstància d'origen antròpic o natural, la protecció de les restes arqueològiques i cadavèriques d'una fossa requereix dur a terme una intervenció preventiva, aquesta restarà subjecta al procediment específic d'intervenció preventiva en fossa que recull el Capítol 3 d'aquest Decret.
2. La realització d'intervencions d'urgència en fossa, que resultin necessàries de conformitat amb el concepte d'intervenció arqueològica d'urgència previst pel Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, en cas de descobriment d'una fossa, durant la realització d'una obra o actuació, en un indret on no hi havia indicis de la seva existència, serà acordada per la Direcció General de Patrimoni Cultural i es regirà per allò que disposa la Secció 4 del Capítol 1 del Decret esmentat, amb les especificitats següents:
 - a) El contracte d'encàrrec de la direcció establirà aquelles obligacions addicionals relatives a la preservació de les restes cadavèriques recuperades, el seu inventari i el seu trasllat per a la seva inhumació d'acord amb la legislació vigent, tot i preservant, en la mesura que sigui possible, la seva integritat i individualitat.
 - b) Els directors de les intervencions han d'actuar sota la supervisió de la Comissió Interdepartamental de Persones Desaparegudes i Fosses Comunes de la Guerra Civil i la Postguerra.
3. Les persones que descobreixin per atzar restes arqueològiques o cadavèriques que podrien provenir de l'existència d'una fossa han de comunicar el descobriment en el termini de 48 hores al Departament de Cultura o a l'ajuntament corresponent, de conformitat amb el que disposa l'article 51 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, i l'article 22 del Decret 78/2002, de 5 de març. La Direcció General del Patrimoni Cultural, un cop examinada in situ la troballa i havent-hi constatat l'existència d'una fossa de la Guerra Civil o la Postguerra, ho ha de comunicar a la Comissió Interdepartamental de Persones Desaparegudes i Fosses Comunes de la Guerra Civil i la Postguerra, per tal que aquesta promogui o adopti les mesures necessàries per conèixer les característiques de la fossa, si aquesta no es troba inclosa en el Cens de les Fosses de la Guerra Civil i la Postguerra localitzades a Catalunya, abans de decidir sobre la necessitat de fer alguna intervenció, la qual, garantirà, en tot cas, la preservació de les restes cadavèriques i, si la intervenció comporta l'extracció d'aquestes, la seva inhumació final.
4. Les dades actualment incorporades al cens de persones desaparegudes a Catalunya durant la Guerra Civil i la postguerra immediata que podrien estar enterrades de manera irregular o en fosses comunes, creat en virtut de la Moció 217/VI del Parlament de Catalunya, sobre la recuperació de la memòria històrica, passen a integrar-se, des del moment de l'entrada en vigor d'aquest Decret, al Cens de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la postguerra, creat i regulat per aquest Decret. Així mateix, la Comissió Interdepartamental incorporarà aquelles dades d'interès provenent de la documentació escrita i de tota mena, recollides pel Centre d'Història Contemporània de Catalunya, en l'exercici de les seves funcions d'investigació i recerca de la història contemporània de Catalunya. No obstant, l'efectiva incorporació de les dades de caràcter personal relatives a persones identificades o identificables, farà necessari, en ambdós supòsits, el consentiment previ, per escrit, de les persones afectades, de conformitat amb la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

5. En compliment de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i de la seva normativa de desplegament, el Departament de la Presidència ha de crear dos fitxers automatitzats denominats, respectivament, del Cens de fosses de la Guerra Civil i la postguerra localitzades a Catalunya i Cens de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la postguerra a Catalunya, i adoptar les mesures necessàries per tal de garantir la confidencialitat, la seguretat i la integritat de les dades, així com les mesures necessàries per fer efectius els drets de les persones afectades regulats en la Llei orgànica 15/1999, esmentada.

6. El Govern informarà anualment el Parlament de Catalunya sobre l'estat de les actuacions que regula aquest decret i els resultats aconseguits, en base al corresponent informe elaborat per la Comissió Interdepartamental de Persones Desaparegudes i Fosses Comunes de la Guerra Civil i la Postguerra que preveu l'article 11 d) d'aquest Decret.